

Resolució del conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per la qual es declara l'existència de la plaga de l'eruga peluda de l'alzina (*Lymantria dispar*) a l'illa de Mallorca, i es qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la

En l'àmbit forestal, la prevenció i lluita contra les plagues es regeixen pel que disposa la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, a la qual s'hi remet l'article 51 de la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forest.

D'acord a la Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, l'autoritat competent d'una Comunitat Autònoma podrà declarar la existència d'una plaga quan produeixi o pugui produir perjudicis econòmics o danys de tal intensitat, extensió o naturalesa, que fessin necessària la lluita obligatòria com a medi més eficaç de combatre-la, o que les mesures de lluita requereixin ser aplicades en zones contínues o quan la plaga constitueixi focus possible de dispersió (article 14.3). La declaració de plaga implicarà l'adopció d'alguna de mesures fitosanitàries incorporades a l'article 18 de la Llei, el objectiu de les quals, per a plagues no considerades de quarantena, serà reduir la població de la plaga o els seus efectes. (article 14.2.c)

Així mateix, l'article 15 faculta a les Administracions Públiques a qualificar d'utilitat pública la lluita contra una determinada plaga quan els supòsits contemplats en l'article 14 puguin tenir repercussions importants en l'àmbit nacional o d'una Comunitat Autònoma i presenti alguna de les característiques que s'enumeren en aquest article.

Per una altra banda, la Llei 43/2003, de 21 de novembre, de forest, determina en l'article 52 que sense perjudici de l'establert en la Llei 43/2002, de sanitat vegetal, la protecció dels monts contra els agents nocius ha de ser de caràcter preferentment preventiu, mitjançant tècniques selvícoles adequades, utilització d'agents biològics que impedeixin o frenin el increment de les poblacions d'agents nocius i l'aplicació de mètodes de lluita integrada. A més a més, les comunitats autònomes adoptaran les mesures necessàries de vigilància, localització i extinció de focus incipients de plaga.

L'eruga peluda és un insecte lepidòpter que en fase larvària (eruga) s'alimenta de fulles i brots d'alzines principalment, però també d'altres vegetals; pot provocar importants efectes sobre la massa a la que afecta: defoliacions, debilitament, pèrdua de la coberta vegetal, pèrdua de sòl, alteració de les cadenes tròfiques de

diverses espècies de la fauna autòctona i canvis en els processos ecològics de les superfícies forestals afectades, entre d'altres.

Apareix cíclicament, amb episodis epidèmics que poden tenir una duració de entre 3 i 5 anys, en els quals provoquen intenses defoliacions; si aquestes defoliacions es repeteixen any rere any, acompanyades d'una climatologia extrema, nombrosos patògens com el perforador banyarriquer (*Cerambyx cerdo*) i la degradació del regenerat, podrien comprometre seriosament la supervivència dels alzinars.

Els alzinars són formacions boscoses de gran importància ecològica, ambiental i cultural en les Illes Balears. Estan protegits per diversa normativa, com pel Decret 130/2001, de 23 de novembre, pel qual s'aprova la delimitació a escala 1:5000 de les àrees d'alzinar protegit, que en delimita la seva superfície per a la protecció urbanística i legal d'aquests boscos, i especialment per l'anomenada Directiva Hàbitats, que li assigna el codi 9340 «Boscos de *Q. ilex* i *Q. rotundifolia*». Les masses d'alzinar mallorquines es troben majoritàriament concentrades en la Serra de Tramuntana, espai declarat Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO; la seva conservació és, per tant, prioritària per al medi ambient de les illes.

Durant la primavera de 2018 va tenir lloc a Mallorca una sobtada explosió de la plaga de l'eruga peluda, especialment concentrada en el centre de l'illa afectant als municipis de Llubí, Sineu, Costitx, Sencelles, Inca, Muro i Lloret de Vistalegre; i a l'oest de la Serra de Tramuntana: Valldemossa, Esporles i Bunyola, principalment. En el centre de l'illa les alzines no conformen, en general, alzinars de grans extensió, si no que es tractaria més bé d'alzines aïllades, en formacions lineals o formant petits bosquets d'alzines, prop de cases, camins o nuclis residencials. En la Serra de Tramuntana, per contra, conformen grans extensions d'alzinars, que recorren la serra de oest a est.

En les últimes dècades no havia tingut lloc a Mallorca una explosió poblacional com la d'aquesta primavera de 2018. El succés més destacable fou en 2005, amb 19 hectàrees afectades en el municipi d'Artà, que es van tractar amb mitjans terrestres. Durant el període de 2005 a 2018, únicament s'han detectat algunes defoliacions molt puntuals i lleugeres.

A Menorca, en canvi, l'any 2006 es va iniciar un episodi epidèmic que va afectar la pràctica totalitat dels alzinars menorquins, amb defoliacions importants i successives dels arbres, que van generar un important debilitament posterior de les alzines, així com alarma social i molèsties entre els ciutadans i els turistes.

L'any 2008 es va declarar a Menorca l'existència de la plaga de l'eruga peluda, i es van qualificar d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptessin per al seu control. (BOIB núm. 52 de 17/04/2008)

Actualment, i d'acord amb la inspecció realitzada el mes de juny de 2018, la superfície afectada en l'illa de Mallorca seria de 4.529,85 ha, de les quals 3.415,03

(75%) estarien en nivell 1; 492,39 (11%) en nivell 2 i 622,43 (14%) en nivell 3 (màxima defoliació).

Per la pròpia dinàmica poblacional de l'espècie, es preveu que en anys successius els atacs s'incrementin i s'augmenti la superfície afectada; inclús es podria veure afectada la totalitat d'alzinars de l'illa de Mallorca, donada la gran voracitat i rapidesa en l'alimentació i en els desplaçaments que té aquest insecte. Per aquest motiu, cal planificar el control integral de *Lymantria dispar*, de manera que compregui tot el conjunt d'actuacions que es poden dur a terme per al control de la seva població.

La gran extensió de superfície afectada, la gravetat e intensitat dels danys que genera sobre els boscos autòctons de l'illa de Mallorca, així com la possible dispersió del insecte per la resta d'alzinars de la Serra de Tramuntana en particular, i de tota la illa en general, fan necessari declarar la plaga de l'eruga peluda a Mallorca, i d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la.

Arrel de la situació d'explosió de la plaga durant la primavera de 2018, la Conselleria de Medi Ambient va realitzar diverses xerrades i reunions informatives; assessorament a ajuntaments i a particulars; va adquirir e instal·lar més de 1000 trampes per al monitoreig i la captura del insecte, amb les quals es van capturar més de 900.000 papallones, i va realitzar una inspecció terrestre i aèria dels alzinars per tal de avaluar la situació i planificar mesures de control per als propers anys.

En 20 de juliol la cap de Servei de Sanitat forestal redacta un informe on es recomana la declaració de la plaga de l'eruga peluda en l'illa de Mallorca, així com tot un conjunt d'actuacions de lluita integral per a la conservació dels alzinars front aquesta plaga, a realitzar durant els propers anys.

El 31 de juliol té lloc una reunió on es convoquen a tots els ajuntaments dels municipis afectats. Els assistents a la reunió estan d'acord en la declaració de la plaga, i en l'adopció de mesures de control.

El mes de setembre de 2018 s'han enviat als ajuntaments afectats, una carta on se'ls hi ha comunicat les actuacions que planteja de Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca, i un calendari amb el període de temps per a que cada municipi ens sol·licita aquestes actuacions de control.

Durant el 2018 s'han obtingut multitud de queixes i sol·licituds per a dur a terme actuacions de control de l'eruga peluda, tant de particulars, com dels ajuntaments afectats. A tall d'exemple, respecte a les queixes per la presència massiva de l'eruga peluda i els danys generats, el ajuntament de Costitx va rebre més de 200 queixes durant la primavera i estiu de 2018; l'ajuntament de Valldemossa ha manifestat la greu afectació que ha patit en 2018, amb més de 100 ha afectades i multitud de queixes; l'ajuntament de Llubí també ens ha manifestat les

nombroses queixes i sol·licituds d'actuació que va tenir entre els veinats dels seu municipi; Inca i Sineu també van rebre nombroses queixes i sol·licituds. Fins a 12 municipis de l'illa de Mallorca ja ens han manifestat la necessitat de que s'actuiï en l'any 2019 i següents, per al control de la plaga de l'eruga peluda.

Les competències de la Comunitat Autònoma en la «Gestió de la sanitat forestal i defensa dels equilibris biològics dels ecosistemes forestals» correspon a la Conselleria de medi Ambient, Agricultura i Pesca, d'acord amb el Decret 24/2015, de 7 d'agost, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears (BOIB núm. 120, de 8 d'agost de 2015).

En data 3 d'agost de 2018, el director general d'Espais Naturals i Biodiversitat ha formulat proposta de resolució per la qual es declara l'existència de la plaga de l'eruga peluda de l'alzina (*Lymantria dispar*) a l'illa de Mallorca, i es qualifiquen d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adoptin per controlar-la.

Per tot això, dict la següent resolució:

Resolució

- 1.- Declarar l'existència de la plaga de l'eruga peluda (*Lymantria dispar*) a tota l'illa de Mallorca.
- 2.- Declarar d'utilitat pública les mesures fitosanitàries que s'adopten per al control de la plaga de l'eruga peluda a totes les superfícies forestals amb formacions d'alzinar a l'illa de Mallorca, d'acord amb l'article 15 de la Llei 43/2002.
- 3.- Establir l'aplicació de les mesures fitosanitàries que fixa l'article 18 de la Llei 43/2002 que exigeixin mitjans extraordinaris no assumibles pels particulars i que, per tant, pot executar la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca. Concretament, s'estableix l'aplicació de mesures de control de l'eruga peluda consistents en els tractaments fitosanitaris aeris i terrestres, i la instal·lació de trampes.
En cas dels tractaments aeris, s'ha de complir l'article 27 i següents del *Reial decret 1311/2012, de 14 de setembre, pel qual s'estableix el marc d'actuació per aconseguir un ús sostenible dels productes fitosanitaris*.
- 4.- Publicar aquesta Resolució en el Butlletí Oficial de les Illes Balears i en la pàgina web del Servei de Sanitat Forestal de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat (<http://sanitatforestal.caib.es>)
- 5.- Comunicar aquesta Resolució al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, als efectes que preveu l'article 14 de la Llei 43/2002.

Interposició de recursos

Contra aquesta Resolució, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar un recurs de reposició davant el conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca en el termini d'un mes comptador des de l'endemà de la publicació en el Butlletí Oficial de les Illes Balears, d'acord amb els articles 112, 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. També es pot interposar directament recurs contenciós administratiu davant la Sala contenciosa del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears en el termini de 2 mesos comptadors des de l'endemà de la Publicació d'acord amb l'article 46 de la Llei 29/1998 de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa-administrativa.

Palma, xx d'octubre de 2018

El conseller de Medi Ambient, Agricultura i Pesca

Vicenç Vidal Matas